

Seminar IORP II

INTERNAL AUDIT FUNCTIE

Voor pensioenfondsen

Utrecht, 27 September 2018

In den beginne ...

In den beginne ...

Corporate Governance:

*'The role of corporate governance is, therefore,
- to allow for an environment that encourages people to act according to their respective worldviews,
- to be held responsible for the decisions they have made (rather than any factor beyond their reach), - to improve their integrity and
- to allow for their full self-expression by enhancing their self-awareness'.*

Mostavicz et al (2011)

Governance is een natuurlijk gegeven...

Is dat zo ?

Interne audit is belangrijk ...

HOOFDSTUK 1. LANGE TERMIJN WAARDECREATIE

Principe 1.3 Interne audit functie

De interne audit functie heeft als taak de opzet en de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen te beoordelen. Het bestuur is verantwoordelijk voor de interne audit functie. De raad van commissarissen houdt toezicht op de interne audit functie en heeft regelmatig contact met diegene die de functie vervult.

1.3.1 Benoeming en ontslag

Het bestuur benoemt en ontslaat de leidinggevende interne auditor. Zowel de benoeming als het ontslag van de leidinggevende interne auditor wordt, samen met een advies van de auditcommissie, ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van commissarissen.

1.3.2 Beoordeling interne audit functie

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de wijze waarop de interne audit functie de taak uitvoert en betreft hierbij het oordeel van de auditcommissie.

1.3.3 Werkplan van de interne audit functie

De interne audit functie stelt een werkplan op en betreft hierbij het bestuur, de auditcommissie en de externe accountant. Het werkplan wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het bestuur en vervolgens aan de raad van commissarissen. In dit werkplan wordt aandacht besteed aan de interactie met de externe accountant.

1.3.4 Uitvoering werkzaamheden

De interne audit functie beschikt over voldoende middelen om het werkplan uit te voeren en heeft toegang tot informatie die voor de uitvoering van haar werkzaamheden van belang is. De interne audit functie heeft direct toegang tot de auditcommissie en de externe accountant. Vastgelegd wordt op welke wijze de auditcommissie door de interne audit functie wordt geïnformeerd.

1.3.5 Rapportages bevindingen

De interne audit functie rapporteert onderzoeksresultaten aan het bestuur, rapporteert de kern van de resultaten aan de auditcommissie en informeert de externe accountant. In de onderzoeksresultaten van de interne audit functie wordt in ieder geval aandacht besteed aan:

- i. gebreken in de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen;
- ii. bevindingen en observaties die van wezenlijke invloed zijn op het risicoprofiel van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming; en
- iii. tekortkomingen in de opvolging van aanbevelingen van de interne audit functie.

1.3.6 Ontbreken interne audit dienst

Indien voor de interne audit functie geen interne audit dienst is ingericht, beoordeelt de raad van commissarissen jaarlijks, mede op basis van een advies van de auditcommissie, of adequate alternatieve maatregelen zijn getroffen en beziet of behoefte bestaat om een interne audit dienst in te richten. De raad van commissarissen neemt de conclusies alsmede eventuele aanbevelingen en alternatief getroffen maatregelen die daaruit voortkomen, op in het verslag van de raad van commissarissen.

Interne audit is belangrijk ...

Falende bestuurders (de 7 hoofdzonden)

TROTS

WOEDE

AFGUNST

VRAATZUCHT

LUIHEID

HEBZUCHT

LUST

Interne audit is belangrijk ...

Falende bestuurders / bekende cognitieve denkfouten

Overconfidence

Sunk Cost Fallacy

Availability bias

Groupthink

Loss aversion

Alternatieve paden

Framing

Prognose illusie

Halo effect

Base rate neglect

Self serving bias

Ontkenning van toeval

Decision fatigue

Overthinking

News Illusion

Planning fallacy

Probability neglect
Confirmation Bias

de achteraf-fout

Anchoring

Inductief redeneren

Winner's curse

Action bias

Cognitieve dissonantie

Alternatieve paden

Beginnersgeluk

Hedonic treadmill

Omission bias

Schaarste

Not-invented here Syndroom

Single Cause Fallacy

Fear of Regret

Peak end rule

Interne audit is belangrijk ...

Besturen is mensenwerk

British Petroleum

Tony Hayward

CEO

Risk management & Safety:

“Leaders must make the safety of all who work for them their top priority”

April 2010

Deep Water Horizon

11 doden,
17 zwaar gewonden
> 7000 vogels, dolfijnen,
schildpadden ...

4,9 miljoen vaten olie

Schade: > \$ 43 miljard

Mr. Hayward set up a new companywide management system to evaluate risks, standardize safety practices and improve decision-making.

Visitors today see signs at company offices exhorting workers not to walk and carry hot coffee at the same time, to stick to marked walkways in parking lots and to grasp banisters while climbing the stairs. Employees with company cars must take defensive driving courses.

REUTERS/U.S. COAST GUARD/HANDOUT

Interne audit is belangrijk ...

Besturen is mensenwerk

ING-ceo Ralph Hamers over megaschikking: 'Dit hadden we niet begroot'

04 september 2018 09:02

ING Bank schikt voor 775 miljoen euro met het OM. De bank heeft jarenlang te weinig gedaan om misbruik van hun rekeningen voor bijvoorbeeld witwassen tegen te gaan. ING-ceo Ralph Hamers zegt in een gesprek met RTL Z dat hij niet kan garanderen dat de zaak hiermee klaar is. Ook had hij de megaschikking niet begroot.

Interne audit is belangrijk ...

Het zijn niet alleen bestuurders

de Volkskrant

Fraude van 5 miljard bij tweede Franse bank

La Société Générale, de op een na grootste bank van Frankrijk, is het slachtoffer van de grootste bankfraude aller tijden....

25 januari 2008, 2:46

De fraude is gepleegd door een handelaar van de bank, die op de Europese futuremarkt transacties uitvoerde die zijn bevoegdheden ver te buiten gingen. Hij kon dat doen door zijn uitgebreide kennis van het beveiligingssysteem van de bank.

Bankdirecteur Daniel Bouton bood vanwege de fraude zijn ontslag aan. Hem is door het bestuur van La Société Générale verzocht vooralsnog aan te blijven. Bouton ziet, samen met zijn directeur-generaal, af van premies over het afgelopen jaar en van salaris over de eerste helft van 2008. Vier of vijf werknemers van de bank zijn inmiddels ontslagen. Naast de fraudeur - de 31-jarige beurshandelaar Jérôme Kerviel wordt verdacht - gaat het om mensen die verantwoordelijk voor hem waren. De fraudeur zou geen medeplichtigen hebben gehad. La Banque de France, de toezichhoudende bank van Frankrijk, gaat nader onderzoek naar de fraude uitvoeren.

Interne audit is belangrijk ...

Risico - Regelreflex

Rijksoverheid

Home > Onderwerpen > Kwaliteit en integriteit overheidsinstanties >

Verantwoord omgaan met risico's door bestuurders

Er komen steeds meer maatregelen om de samenleving te beschermen tegen risico's. Denk aan de Mexicaanse griep of de veiligheid in tunnels. Door deze bezorgdheid over de veiligheid kan de overheid 'overreageren' en dure maatregelen nemen die nauwelijks meer veiligheid geven. De Rijksoverheid heeft een handreiking ontwikkeld voor hoe bestuurders kunnen omgaan met risico's.

Bewustmaken van risico-regelreflex

Het overreageren op risico's wordt risico-regelreflex genoemd. Dit kan onder andere leiden tot dure maatregelen die nauwelijks effect hebben. Ze kunnen bovendien onbedoelde bijwerkingen hebben, zoals het beperken van de keuzevrijheid. Maatregelen kunnen zijn: nieuwe regelgeving, hogere normen, meer toezicht of extra voorzieningen. Bestuurders die zich bewust zijn van de risico-regelreflex kunnen daar beter mee omgaan. Bewustwording bij bestuurders is daarom belangrijk.

de interne auditor

tussen politie-agent en “hofnar”

Focus op interne controle:

- Processen -> Risico's -> Controls
- Is de beheersing adequaat ?
- Is de regelgeving duidelijk ?
- Worden de regels nageleefd ?

Focus op “de spiegel voorhouden”

- Worden de regels nageleefd ?
- Zijn de regels ook effectief ?
- Hoe is de cultuur, en wat is het gedrag ?
- Hoe vertel ik het “de baas” ?

de interne auditor over risicomangement ...

de interne auditor over risicomangement

Sterfte. Invaliditeit. Ziekenhuisopname	zeer ernstig	3	zeer laag	laag	midden	hoog	hoog
Ziekte met verzuim. Lichamelijk letsel. Behandeling door een arts.	ernstig	2	zeer laag	zeer laag	laag	midden	hoog
Onwel Ongemak. Onrust bij de consument.	minder ernstig	1	zeer laag	zeer laag	zeer laag	laag	midden
Geen effect op de gezondheid	geen	0	zeer laag	zeer laag	zeer laag	zeer laag	laag
effect			0	1	2	3	4
			niet relevant	praktisch onmogelijk	klein	matig	groot
			geen getroffen consumenten	minder dan 1 getroffen consument in 100 jaar	1 tot 2 getroffen consumenten in 100 jaar	3 tot 100 getroffen consumenten in 100 jaar	meer dan 100 getroffen consumenten in 100 jaar
kans							

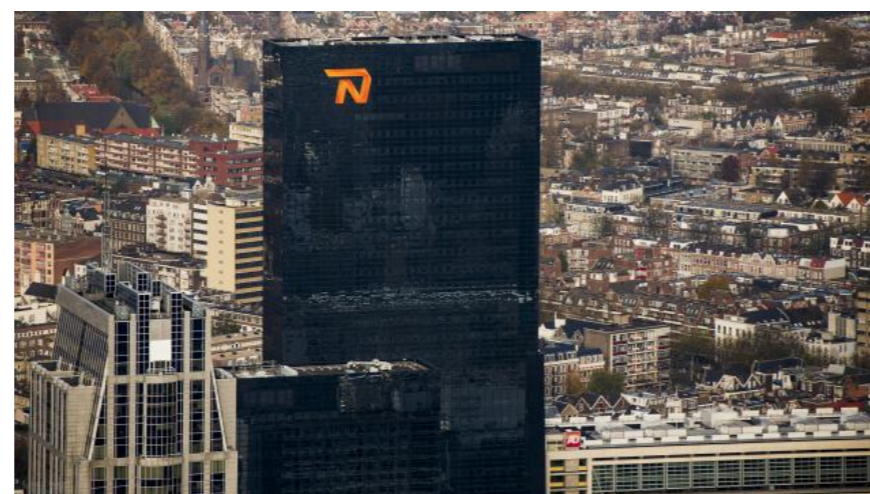
Ingeschatte kans vooraf ...

Kans en impact achteraf ...

SJOEMELSOFTWARE
Oud-topman Volkswagen krijgt 7 jaar cel in 'dieselgate'

Oliver Schmidt is de tweede veroordeelde in het schandaal. Hij was in de VS verantwoordelijk voor milieunormen.

Miljardenclaim tegen ING in woekerpolisaffaire

VAN ONZE REDACTIE ECONOMIE

CFO ING weg om witwaszaak

De redactie - 11 sep 2018

Financieel directeur Koos Timmermans van ING stapt op. De bank kondigde dat besluit dinsdag aan.

Timmermans vertrekt vanwege de schikking die ING onlangs sloot vanwege witwaspraktijken, waardoor zijn positie onhoudbaar was geworden.

IORP II

en de interne auditor

Wat regelt IORP II voor fondsen / ppi's?

Uitgangspunten bij de 'proportionaliteitsladder'

T2 (a)

T2 (b)

T3 (a)

T3 (b)

T4

- DNB beoogt als uitgangspunt voor de toezichtspraktijk een indeling in het kader van proportionaliteit te hanteren. Ook al hanteert DNB een dergelijke indeling, de specifieke omstandigheden bij het fonds geven in de beoordeling altijd de doorslag.
- DNB hanteert de T-klasse indeling als startpunt bij de indeling in het kader van proportionaliteit voor de toezichtspraktijk.
- APF-en, PPI's en herverzekerde fondsen worden voor deze presentatie buiten beschouwing gelaten.

Handreiking – inhoudelijke uitgangspunten

- Onafhankelijke uitvoering sleutelfuncties is randvoorwaarde. Interne auditfunctie is onafhankelijk van de risicobeheerfunctie en de actuariële functie.
 - Houderschap sleutelfunctie risicobeheer en interne audit liggen veelal op fondsniveau.
- Van belang is dat de sleutelfunctiehouder voldoende status en autoriteit heeft voor een effectieve taakuitoefening. Het ligt daarom voor de hand dat een bestuurder het sleutelfunctiehouderschap op zich neemt, mede gezien de beperkte omvang van de fondsorganisatie van een groot deel van de fondsen.
- DNB gaat er in deze handreiking vanuit dat de actuariële functie wordt belegd bij de certificerend actuaris.
 - Hoe hoger het totale risicoprofiel van een pensioenfonds, hoe meer eigen *countervailing power* de fondsorganisatie bij uitbesteding van sleutelfunctiewerkzaamheden dient te hebben.

T3 (b) – interne auditfunctie

T3 (b)

- Sleutelfunctiehouderschap bij één bestuurder.
- Rapportagelijn naar bestuur en RvT.
- Er is een auditcommissie. De auditcommissie voert de werkzaamheden uit voor de interne auditfunctie en indien gewenst het jaarwerk.
- De sleutelfunctiehouder is lid van de auditcommissie bijvoorbeeld als voorzitter.
- Leden van de auditcommissie zijn niet betrokken bij (vergaderingen van) andere commissies i.v.m. de vereiste onafhankelijkheid.
- Ondersteuning vanuit uitvoerder(s) d.m.v. uitbesteding werkzaamheden (onafhankelijk ingericht).
- **Ondersteuning op continue basis door audit-expert (niet gelieerd aan de uitvoerders).**

IORP II

en de interne auditor

Servicedocument IORP II-richtlijn

Het **servicedocument IORP II-richtlijn** heeft allereerst ten doel inzicht te geven in de gevolgen die het wetsvoorstel heeft voor pensioenfondsen.

Daarbij merken wij op dat het servicedocument gebaseerd is op de teksten van het wetsvoorstel en van concept lagere regelgeving. Dit betekent dat de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede en de Eerste Kamer nog kan leiden tot wijzigingen in de definitieve teksten. Zodra het wetsvoorstel is aangenomen en de lagere regelgeving is gepubliceerd, zal het servicedocument worden geactualiseerd.

Daarnaast bevat dit servicedocument handvatten voor de concrete invulling van de sleutelfuncties, waarover pensioenfondsen naar aanleiding van de IORP II-richtlijn moeten beschikken. Deze handvatten kunnen behulpzaam zijn bij het op maat inrichten van de sleutelfuncties.

U kunt het **servicedocument** downloaden, zodra u bent ingelogd.

20:00

Plenair debat

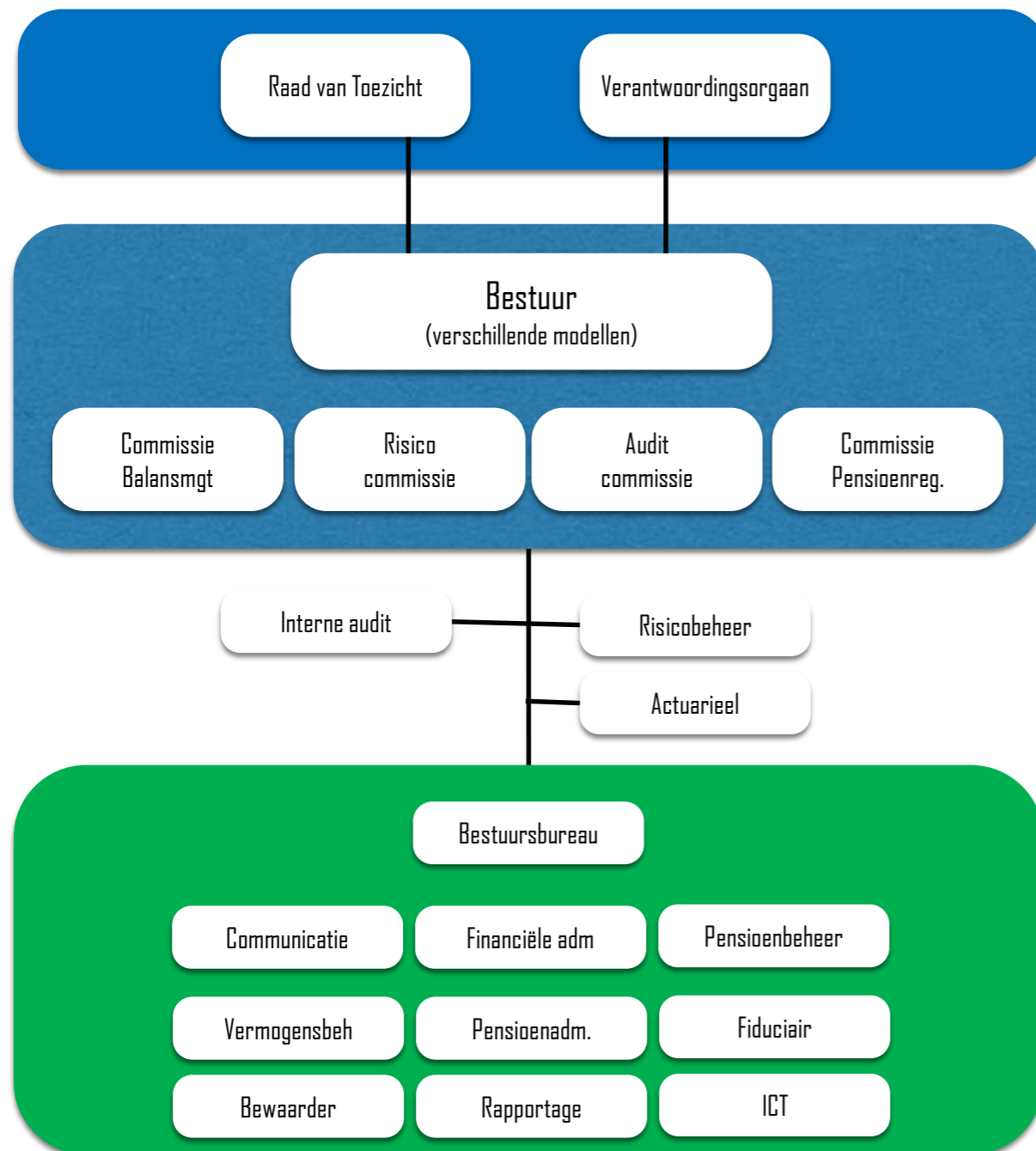
Wijziging van de Pensioenwet, de Wet verplichte beroepspensioenregeling en de Wet op het financieel toezicht in verband met de implementatie van Richtlijn 2016/2341/EU van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBPV's) (PbEU 2016, L 354) (34934)

+ Algemene documenten

+ Te behandelen zaken

Interne auditfunctie

Onze visie

Uitgangspunten:

Duidelijke scheiding:

- Bestuur bestuurt
- Bestuursbureau voert uit
- Toezicht houdt toezicht

Sleutelfuncties zijn onafhankelijk

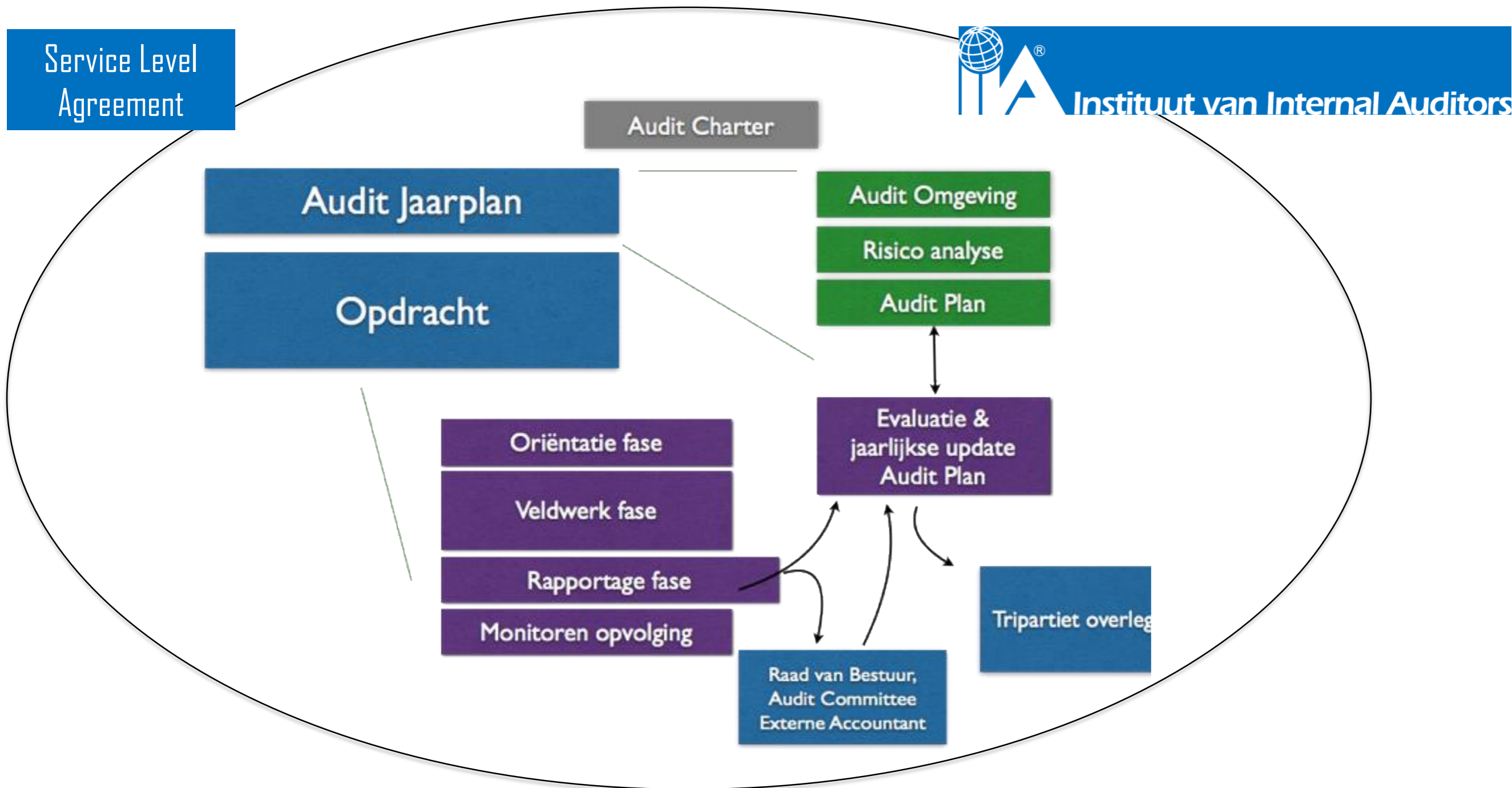
Audit proces

Altijd maatwerk

Service Level Agreement

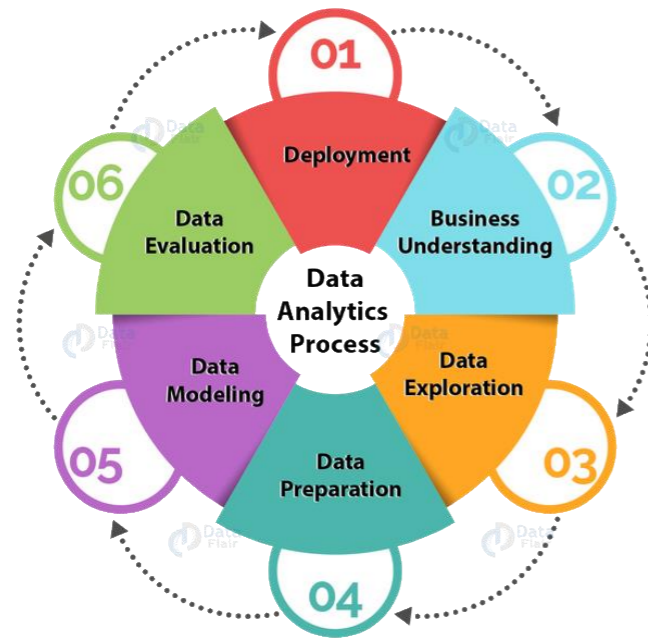
Instituut van Internal Auditors

Harde data & Soft controls

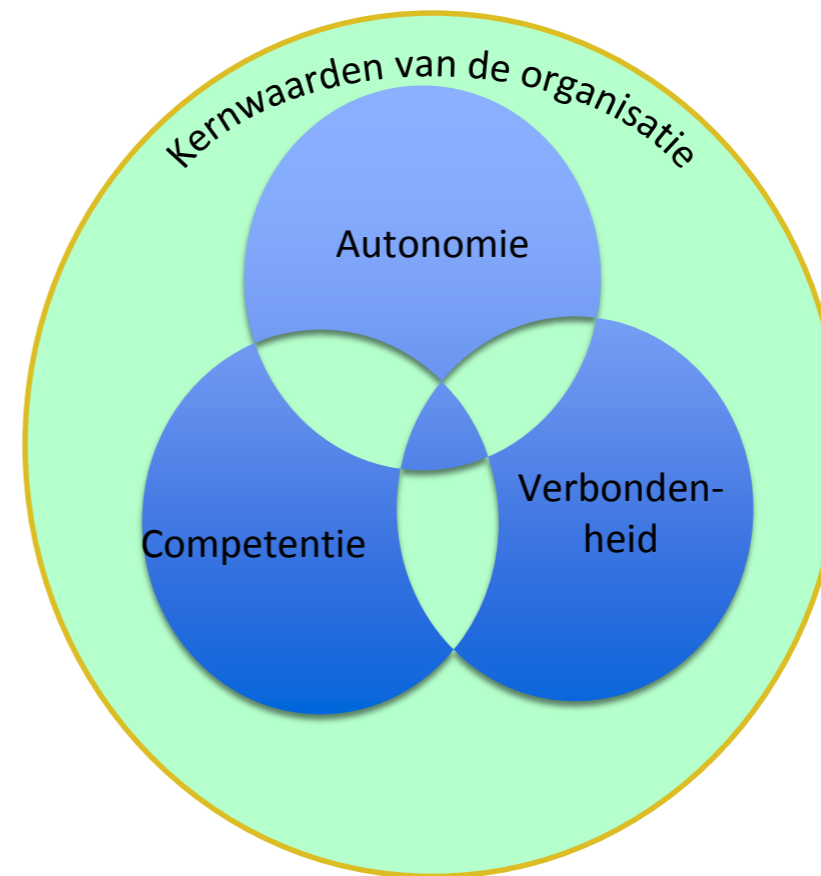
Morgen ook in control

Harde data

&

Soft controls

Data analyse

De toekomst van het interne audit vak

NIEUWS | 03 juli 2015

'Data-analyse gaat accountancy veranderen'

Leestijd van ongeveer 4 minuten 13 reacties

In de accountancy zijn de ervaringen met data-analyse en big data nog beperkt. Ze zullen het vak echter volledig vernieuwen, voorspelt Hans Bootsma van Deloitte. Vrijwel alle audit en control-diensten van dit kantoor zijn inmiddels gebaseerd op data-analyse.

Kunnen werken met Excel is niet meer voldoende

De introductie van digitale technieken bij de controle laat de accountantsorganisaties niet onberoerd. Bij de accountantspraktijk van de Big Four worden steeds meer mensen met een digitale achtergrond, zoals data-analisten, aangenomen. Van accountants wordt verwacht dat zij zich in de digitale technieken bekwamen. Kunnen werken met Excel is niet meer voldoende.

Maar ook het verdienmodel van de kantoren verandert. Het bestaande model, gebaseerd op de inzet van mensen, is een van de redenen dat de grote kantoren de digitalisering niet onmiddellijk omarmd hebben, zegt Pieter de Kok, oprichter van het innovatieve accountantskantoor Coney (foto).

Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants

Contact Nieuws e

Home Wet- en regelgeving Tools en voorbeelden Kwaliteitsbevordering Praktijk

Home / Thema's / ICT / Data-analyse in de audit, wat kun je ermee?

Data-analyse in de audit, wat kun je ermee?

Steeds vaker lees je dat data-analyse het accountantsberoep gaat veranderen en dat het gebruik van data en technologie meer mogelijkheden bieden voor een efficiëntere en effectievere controle.

Maar wat is Audit Data Analytics (ADA) eigenlijk? Hoe wordt het toegepast en welke controle-informatie levert het op? Zijn dit vragen waar u ook graag het antwoord op wilt weten? Door deelname aan dit onderzoek, kunt u een bijdrage leveren aan de verdere ontwikkeling van het accountantsberoep op dit terrein.

Audit Data Analytics (ADAs) Can Transform Audits; New AICPA Guide Will Help Auditors Apply ADA Techniques

December 5, 2017

- New guide illustrates how data analysis techniques can be applied to financial statement audits in accordance with auditing standards
- Experts will share information about key features of the new guide during a [webcast](#) on December 18, from 1 to 2:30 p.m. EST.

NEW YORK (December 5, 2017) – With the extraction and analysis of data growing in importance, the American Institute of CPAs (AICPA) is working to familiarize CPAs with Audit Data Analytics (ADAs) that can be applied to audits.

ADAs are the science and art of discovering and analyzing patterns, identifying anomalies, and identifying underlying or related to the subject matter of an audit through analysis, modeling, and visualization.

Analytics in Auditing Is a Game Changer – New Protiviti Survey Released

The Protiviti View March 12, 2018 Add comment

15/05/17

Defecten voorspellen aan de hand van data-analyse

Door data-analyse toe te passen kan een producent van versnellingsbakken nu eerder zien wanneer machineonderdelen moeten worden vervangen.

Big Four duiken in big-datacontrole

De jaarverslagcontrole van de grote accountantskantoren wordt meer en meer gerobotiseerd. Maar er is een groeimarkt in zicht: het controleren van grote databestanden. 'Dit is een markt die in potentie groter is dan de controle van de jaarverslagen'

18/10/17

Verdachte banktransacties beter opgespoord met data-analyse

Machine learning, clusteranalyse en het detecteren van afwijkingen (anomaliedetectie) zorgen voor een snellere en betere opsporing van verdachte financiële transacties.

NIEUWS | 07 mei 2015

Steeds meer accountants in big data

Leestijd van ongeveer 2 minuten 1 reactie

Steeds meer accountantskantoren gebruiken big data voor hun adviesdiensten. Ook al vinden ze het nog moeilijk, vooral kleinere kantoren lukt het steeds beter om bedrijfsinformatie om te zetten in business intelligence.

Sinds 2013 is het gebruik van externe big data voor adviesdiensten door accountantskantoren gestegen van 37 tot 42 procent, aldus Mattijs van de Weijer, compliance en risk adviseur van Graydon, een bedrijf dat handelt in bedrijfsinformatie. "Het zijn vooral de kleinere kantoren die hiermee snel leren omgaan. Zij zijn tamelijk wendbaar."

Gedrag en Cultuur

Gedrag en Cultuur

Regels zijn soms niet de oplossing, maar de oorzaak van een probleem ...

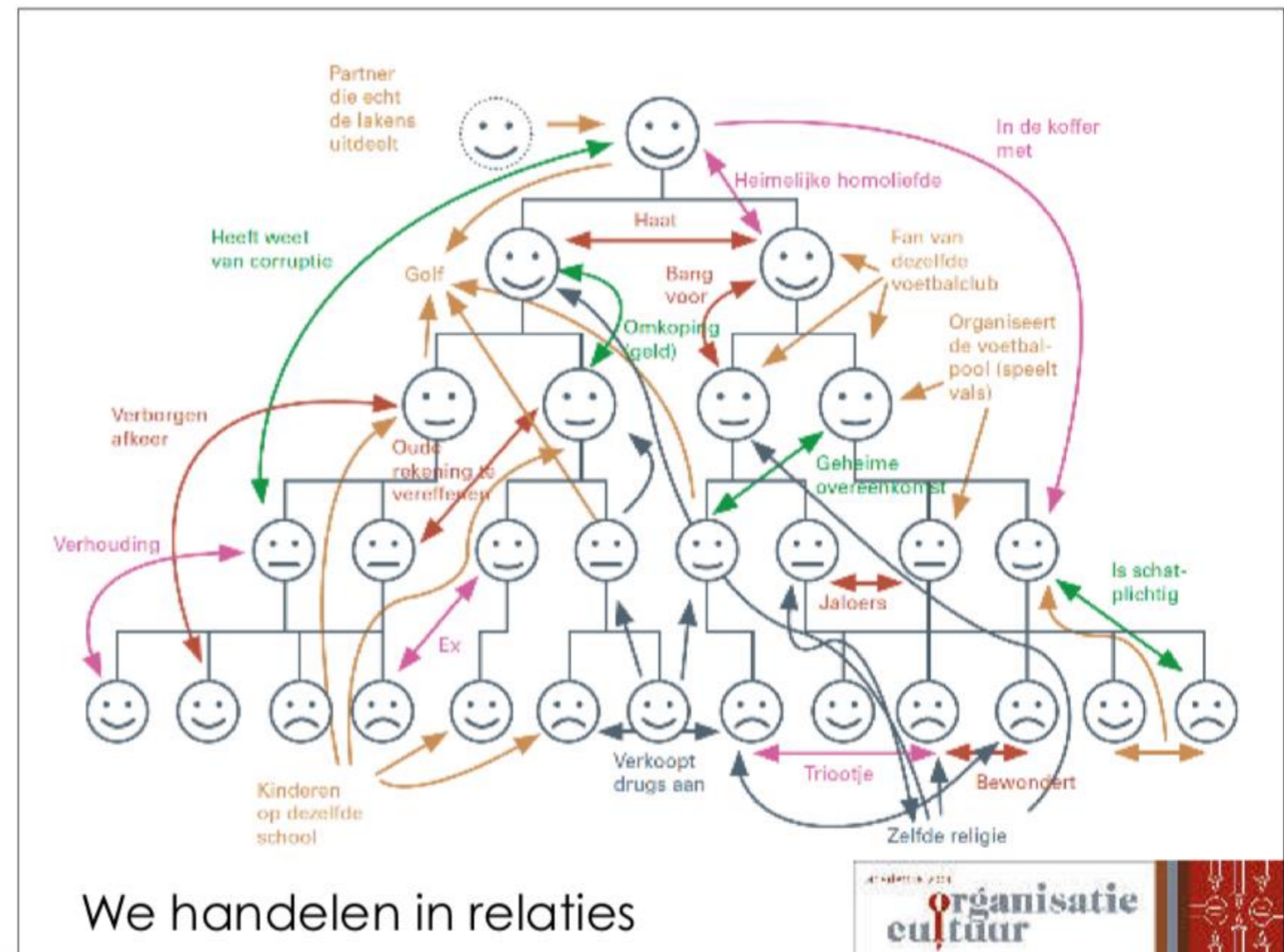
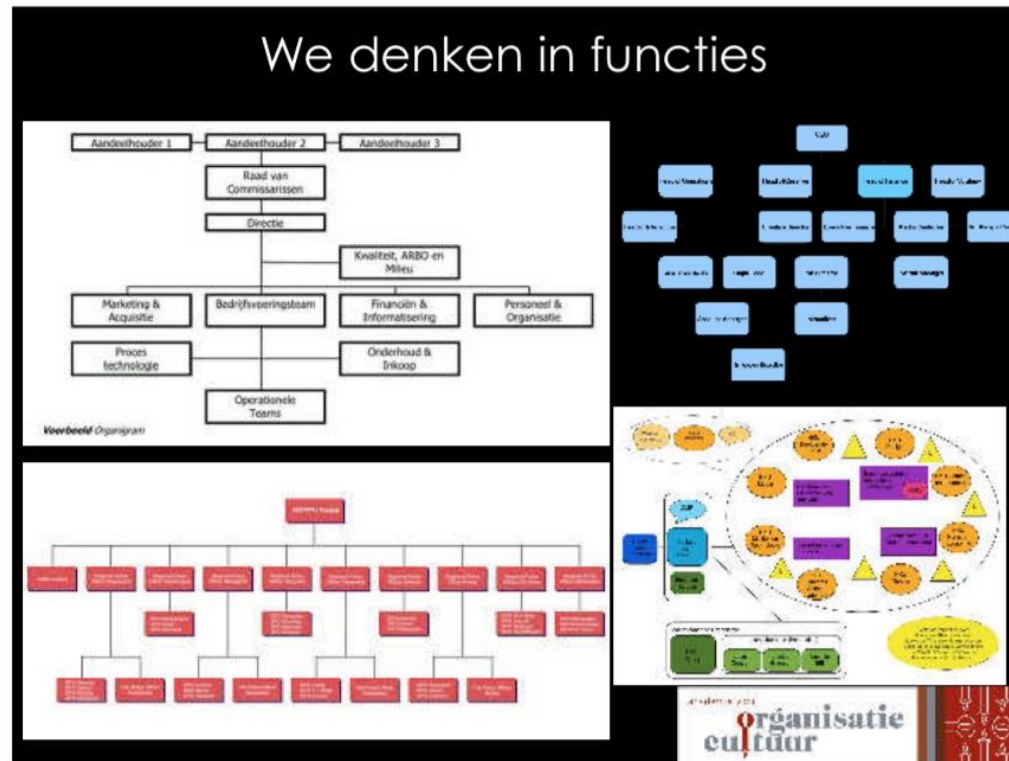
*"De snelheid waarmee u
regels kunt invoeren,
is lager dan snelheid waarmee wij
nieuwe producten in de markt zetten"*

Gedrag en Cultuur

Gedrag en Cultuur

Risicomangers denken vrij instrumenteel over controls.

InAudit – “Omdat u niet weet wat u al die jaren heeft gemist ...”

Dank u wel voor uw aanwezigheid !!!

Voor meer informatie
of praktische ondersteuning ...

InAudit BV
Landgoed De Wildbaan
Spankerenseweg 16
6974 BC Leuvenheim
055-5782921
www.inaudit.nl